

Шифра ученика: |

Укупан број бодова: |

Република Србија

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ

ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

школска 2022/2023. година

ТЕСТ

СРПСКИ ЈЕЗИК

ПРИЈЕМНИ ИСПИТ ЗА СЕЛЕКЦИЈУ УЧЕНИКА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ГИМНАЗИЈЕ
ЗА ШКОЛСКУ 2023/2024. ГОДИНУ
ИБО ПРОГРАМ

УПУТСТВО ЗА РАД

- За решавање теста предвиђено је **90 минута**.
- Пиши читко, ћириличким словима, водећи рачуна да твоји одговори буду разумљиви, али и граматички и правописно исправни (посебно обрати пажњу на употребу великог слова).
- Када решаваш задатке у којима се од тебе очекује да нешто допишеш, увек користи пуне називе; скраћенице нису дозвољене (нпр. треба написати именица, а не им. или локатив а, не лок. и слично).
- Задатке не мораш да радиш према редоследу којим су дати.
- Коначне одговоре напиши **хемијском оловком**. Док решаваш задатке, можеш да користиш графитну оловку, резач и гумицу.
- У задацима са више понуђених одговора **не добијају се бодови** уколико је поред тачних заокружен и нетачан одговор.
- Не признају се одговори који су написани графитном оловком, као ни одговори који су прецртани и исправљани.
- Ако завршиш раније, предај тест и тихо изађи.

Желимо ти много успеха на пријемном испиту!

* Тестове, као ни делове тестова, није дозвољено умножавати нити јавно објављивати без претходне сагласности Министарства просвете.

1. Заокружи слово испред историјског догађаја који је непосредно претходио и допринео увођењу рускословенског као књижевног језика Срба.

- а) Прва велика сеоба Срба – 1690. године
- б) Сарајевски атентат – 1914. године
- в) Битка код Ангоре – 1402. године
- г) Друго оснивање Хиландара – 1198. године
- д) Први српски устанак – 1804. године

2. Подвучи број у следећој реченици који **није написан** у складу са правописом српског језика.

По деветстоти пут ти кажем: један тридесетпетогодишњи младић и један 18-годишњак су платили казну од три и по хиљаде динара у двадесет тројци јер нису имали карту.

3. Заокружи слово испред именице **средњег рода** у чијој деklinацији се јавља **непостојано а**.

- а) момак
- б) сестра
- в) ребро
- г) задатак
- д) дете

4. Подвучи у тексту све **непроменљиве** речи.

Светлост, сада необуздана, хрли из далеке дубине, укупном ширином свода извиру сазвежђа, а круг луне је препун. Пенећа месечина, у дугим слаповима, пада низ висине.

5. Заокружи слово испред језичке јединице најнижег реда.

- а) реч
- б) морфема
- в) фонема
- г) синтагма

6. Прочитај текст и одреди **значење** подвучене речи.

Да ли су неки пре нас то планирали, када је проблем настао, не знам, и никада нисмо ни спекулисали, нити користили то у политичке сврхе. Једноставно смо, као што то увек радимо, решавали проблем.

Заокружи слово испред тачног одговора.

Глагол **спекулисати** у тексту значи:

- а) злоупотребљавати;
- б) означавати;
- в) гласати;
- г) разматрати;
- д) оговарати.

7. Испред назива књижевноуметничког дела напиши број којим је означена одговарајућа епоха или књижевни правац. Један појам се може односити на више дела.

___ *Божанска комедија*, Данте Алигијери

___ *Тврдица*, Молијер

___ *Евђеније Оњегин*, Александар Сергејевич Пушкин

___ *Santa Maria della Salute*, Лаза Костић

___ *Глава шећера*, Милован Глишић

1. романтизам

2. реализам

3. класицизам

4. хуманизам и ренесанса

8. Уколико је тврдња тачна, заокружи слово Т, а ако је тврдња нетачна, заокружи слово Н.

Хуманизам и ренесанса означавају културни заокрет средњовековног човека ка античким вредностима.	Т	Н
Српска средњовековна књижевност је религиозног карактера.	Т	Н
Романтичарски песници окрећу се објективном, научном посматрању друштва.	Т	Н
Романтизам у српској књижевности најтешње је повезан са препородом и успоном српског националног идентитета.	Т	Н
Реализам у српској књижевности почиње са Доситејем Обрадовићем, а окончава са Јаковом Игњатовићем.	Т	Н

9. Која од наведених одлика **није заједничка** српским народним јуначким песмама и Хомеровој *Илијади*?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) стални епитети
- б) хексаметар
- в) епска понављања
- г) књижевни род

10. Прочитај одломак из *Хасанагинице* па одговори за захтев.

„Врати нам се, мила мајко наша!
Није ово бабо Хасан-ага,
већ даица Пинторовић беже.”
И врати се Хасанагиница,
тер се вјеша брату око врата:
„Да, мој брате, велике срамоте,
гдје ме шаље од петоро дјеце!”
Беже мучи, ништа не говори,
већ се маша у цепе свионе
и вади јој књигу опрошћења,
да гре с њиме мајци унатраге.

Зашто Хасанагиничин брат ћути у овој ситуацији?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) Због тога што традиција не дозвољава исказивање осећања између брата и сестре.
- б) Због тога што према обичајима сада мора да изазове на мегдан Хасан-агу, па је уплашен.
- в) Због тога што је он тај који је одлучио да Хасанагиница не треба да сачека свог мужа.
- г) Због тога што се противио сестриној удаји за Хасан-агу, па сада не жели да ликује.
- д) Због тога што брине за свој углед и сматра да је сестра осрамотила породицу.

11. Која књижевна врста у средњем веку садржи биографију светитеља или владара?
Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) слово
- б) посланица
- в) житије
- г) тропар
- д) хроника
- ђ) витешки роман

12. Прочитај сонет из *Канцонијера* Франческа Петрарке, па одговори на захтев.

Мира ми нема, а нема ни рата,
плашим се, надам, ледим, жар сам врели,
летим врх неба – земље ми се хвата,
не стежем ништа, а грлим свет цели.

Ја сам у њеној тамници – без врата,
не присваја ме, ал' ми омчу дели,
Амор ме штеди – а ланцем својата,
жива ме неће, а спас ми не жели.

Без ока видим, без језика вичем,
за помоћ вапим – а жељан сам гроба,
сам себе мрзим – друге волим јако.

Храним се јадом, а плачући кличем;
и смрт и живот – једнаки су оба.
Све због вас, Госпо, ја трајем овако.

Ако је тврдња тачна, заокружи слово **Т**, а уколико је тврдња нетачна, заокружи слово **Н**.

Везници у песми налазе се у функцији истицања супротности осећања.	Т	Н
Узрок патње лирског субјекта открива се у почетној строфи.	Т	Н
Љубав се представља и као негативна сила којој је немогуће побећи.	Т	Н
Контрасти доприносе осликавању унутрашњег немира душе.	Т	Н
Патња лирског субјекта додатно је наглашена одбацивањем љубави.	Т	Н

13. Прочитај одломак из *Живоџа и њрикљученија* Доситеја Обрадовића, па одговори на захтев.

Веруј ми, мој синко, кад год чујем младога Рајића да беседи, уздишем за мојом младошћу, и да имам какву власт, све би[x] ове наше манастире у школе и у училишта преобратио. Зато послушај ти мој последњи совјет: извади из главе то твоје светињицење; ја ти задајем моју српску веру да из тога неће ништа бити.

Коју поруку садрже подвучене игуманове речи?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) осуду образовања изван цркве
- б) прекор Доситеју који жели да се посвети вери
- в) примедбу због Доситејеве наклоњености народу
- г) критички став према Доситејевом лутању по свету

14. Шта од наведеног **није одлика** романтичарског јунака?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) Наклоњен је људима и помаже им у невољи.
- б) Даје предност осећањима у односу на разум.
- в) Тежи поистовећивању са природом.
- г) Неретко је млад, занесен и интуитиван.

15. Ако би хтео/хтела да напишеш стихове у духу романтизма, који би подсећали на Змајеве *Ђулиће увеоке*, које особине би таква песма требало да има?

Заокружи **слова** испред три тачна одговора.

- а) мотив славне прошлости
- б) метафорику цвећа
- в) мотив мртве драге
- г) дитирамбски тон
- д) елегични тон
- ђ) витешки поглед на свет
- е) осећање сплина

16. Заокружи слово испред наслова песме коју је написао Лаза Костић.

- а) *Кад млидијах умреџи*
- б) *Љубим ли ње ил' ме санак вара*
- в) *Међу јавом и мед сном*
- г) *На Лиџару*
- д) *Ђачки расџанак*
- ђ) *Орао*

17. А. Оноре де Балзак је написао роман *Чича Горио* као део великог литерарног пројекта под називом *Људска комедија*. У којој је научној дисциплини писац нашао узор?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) у зоологији
- б) у физици
- в) у психологији
- г) у математици
- д) у геометрији

Б. Заокружи **слова** испред имена три јунака Балзаковог романа *Чича Горио*.

- а) Татјана
- б) госпођа Вокер
- в) Тибалдо
- г) Вотрен
- д) Ежен де Растињак
- ђ) Исмена

18. На линији напиши име и презиме писца са слике.

19. Прочитај одломак из романа *Доротеј* Добрила Ненадића, па одговори за захтев.

Бог га је научио вештини видања. Упутио га је у тајна својства биља и показао му како се оболелим стишавају болови. И тако Доротеј уме да разликује рану од ране, убој од убоја, болест од болести. Он једино не уме да разликује људе. Ми умемо, али он не уме. Да ли сте када гледали како он лечи болеснике? Приближи очи рани и дуго је и пажљиво загледа. Тада обично не гледа у хаљине, јер ране нису на хаљинама, него на кожи и у месу. Ране су увек исте. Људи нису, али ране јесу. Доротејев поглед се никада не зауставља на хаљинама. Да се зауставља, он би приметио разлику која постоји између одежде каквог великаша и угледника и кучињавих дроњака каквог себра. Али када би то примећивао, он никада не би био добар видар. Бог би му ускратио свој дар, заборавио би која трава спада у који мелем. Тада не би грешио према браћи, показујући своју наклоност према њиховим непријатељима. Он би сасвим јасно видео каква је разлика између разбојника и наших бранилаца. Када се нашао међу њима, оно што је умео да види била је само патња убогаљених и крв која липти из отворених рана. Око себе је чуо вапаје умирућих. Били су тако беспомоћни. Лежали су на голом камену пред Кулом просутих утроба, одсечених удова и разбијених глава. Били су слаби као деца. Ако је раније и знао да су то непријатељи његове браће, тада је, окружен призором људске патње, све намах заборавио и потрчао да помаже. Сви ми остали бисмо се радовали што ти зликовци умиру на мукама и што их је сустигла праведна казна. Уживали бисмо у њиховим јауцима, сладили бисмо очи на грчевима који кидају њихова тела. Ако, тако и треба, то сте и заслужили. Захваљивали бисмо Богу што нам је помогао да наше непријатеље изложимо таквом страдању. Доротеј је неук да разазнаје добро од злог, праведне од грешника, пожурио је тим обесним силницима, као својим најближим. Он је то учинио. Ми не бисмо, али он јесте.

Зашто Доротеј не разазнаје добро од злог?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) Зато што види само људе којима треба помоћи.
- б) Зато што жели да се докаже пред женом коју воли.
- в) Због тога што је монах, а они су изнад добра и зла.
- г) Због тога што је слеп, али му је Бог дао друге моћи.
- д) Због тога што је паганин, па не разликује добро и зло.

20. Прочитај стихове из песме *Плач Србији* Захарија Орфелина, па одговори на захтеве.

Восток, запад, полуноћ бојали се мене,
славне, храбре Србије, бивше тог­да једне;
а сад сједим жалосна, у ропству тужећи,
и за мојом храбростју прегорко плачући.

А. Ко је лирски субјект наведене песме?

Б. Одреди врсту стиха и строфе у датом примеру.

Стих: _____

Строфа: _____

Напомена: Ученици НЕ попуњавају ову страну!

Комисија:

1. _____

2. _____

3. _____

Контролор:

4. _____

Школа	
Место	
Презиме и име ученика	